പ്രഫ. കെ.എ സിദ്ദീഖ് ഹസൻ
ജമാഅത്തെ ഇസ്‌ലാമി അഖിലേന്ത്യാ ഉപാധ്യക്ഷൻ

സൗമ്യം, ദീപ്തം, പക്വം

ജനപഥങ്ങളുടെ ഉത്ഥാനപതനങ്ങളിൽ മുഖ്യപങ്ക് നേതൃത്വത്തിനാണ്. യഥാ രാജാ തഥാ പ്രജാ എന്നാണല്ലോ. മനുഷ്യചരിത്രത്തിലെ നിമ്നോന്നതികളുടെ കഥ അതാണ് വിളിച്ചറിയിക്കുന്നത്. നേതൃത്വം അർഹമായ കൈകളിലാവുമ്പോൾ ആ സമൂഹം പുരോഗതിയിൽനിന്ന് പുരോഗതിയിലേക്ക് മുന്നേറും; അനർഹമായ കൈകളിലാവുമ്പോൾ തകർച്ചയിൽനിന്നും തകർച്ചയിലേക്കും.

ലക്ഷണമൊത്ത നേതൃത്വത്തിന്റെ ഗുണങ്ങളായി സാമൂഹിക ശാസ്ത്രജ്ഞർ എണ്ണുന്ന പല കാര്യങ്ങളുമുണ്ട്. സാമാന്യ ജനങ്ങൾക്കില്ലാത്ത വ്യക്തിപ്രഭാവം എന്നു പൊതുവെ അതിനെ വിശേഷിപ്പിക്കാം. രൂപഭാവങ്ങളിലുപരി ആന്തരിക ഗുണങ്ങളാണവ. ധീരത, സത്യസന്ധത, സ്വഭാവ മഹിമ, പാണ്ഡിത്യം, ദീർഘദൃഷ്ടി, സ്ഥൈര്യം എന്നിവയെല്ലാം ചേർന്ന എന്തോ ഒന്നാണത്. പക്വത, സൗമ്യഭാവം, സ്നേഹം, വിശുദ്ധി എന്നിവയും അക്കൂട്ടത്തിൽപെടുന്നു. പാരമ്പര്യം, ജീവിത പശ്ചാത്തലം, അനുഭവങ്ങൾ ഇവയെല്ലാം ചേർന്നാണ് ഒരാളുടെ വ്യക്തിത്വത്തിന് രൂപംനൽകുന്നത്. ഈ ഗുണവിശേഷണങ്ങളുടെ അളവിൽ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകളുണ്ടാകും. ചിലരിൽ ചില ഗുണങ്ങൾ മികച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ മറ്റു ചിലരിൽ മറ്റു ചില ഗുണങ്ങളാവും പ്രകടമാവുക. തനിക്കു ചുറ്റുമുള്ള സമൂഹത്തിന് രക്ഷാബോധവും ആവേശവും ആത്മവിശ്വാസവും പകർന്നുകൊടുക്കാനും അവരെ മുന്നോട്ടുനയിക്കാനും പ്രാപ്തമാക്കുന്ന ചില വിശിഷ്ടഗുണങ്ങൾ ഓരോ നേതാവിലുമുണ്ടാകും. സാധാരണ പരിതഃസ്ഥിതികളിൽ എന്നതിലേറെ പ്രതിസന്ധികളിലാണ് ഒരു നേതൃത്വത്തിന്റെ കരുത്തും പ്രാപ്തിയും പ്രകടമാവുക. അനുയായിവൃന്ദം പകച്ചുനിൽക്കുന്ന ആപത്ഘട്ടങ്ങളിൽ പക്വമായും ആത്മവിശ്വാസത്തോടെയും മുന്നോട്ടു പോകാൻ കഴിയുന്ന വ്യക്തിയാണ് യഥാർഥ നേതാവ്. മറ്റുള്ളവർ ഭയവിഭ്രമങ്ങൾക്ക്

മുസ്‌ലിം ഐക്യത്തിനുവേണ്ടി രംഗത്തുവന്ന മുസ്‌ലിം സൗഹൃദവേദിയുടെ രൂപീകരണത്തിലും അതിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ നാളിതുവരെ നടന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളിലും തങ്ങൾ സവിശേഷ താൽപര്യം പ്രകടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിലെ ഭൂരിപക്ഷത്തെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന സുന്നി പണ്ഡിതന്മാരെ നദ്‌വത്തുൽ മുജാഹിദീൻ, ജമാഅത്തെ ഇസ്‌ലാമി തുടങ്ങിയ സംഘടനകളുടെ നേതാക്കന്മാരോടൊപ്പം ഒരു വേദിയിൽ അണിനിരത്തി മുസ്‌ലിം ഐക്യശ്രമങ്ങൾ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോകുന്നതിൽ ശിഹാബ് തങ്ങൾ വഹിച്ച നേതൃത്വപരമായ പങ്ക് അനിഷേധ്യമാണ്.

അടിപ്പെടുമ്പോൾ ധീരവും അചഞ്ചലവുമായ നിലപാടെടുക്കാൻ അയാൾക്ക് കഴിയണം. മുന്നിൽ അന്ധകാരം ഘനീഭവിച്ചുനിൽക്കുമ്പോഴും അകലെ വെളിച്ചം കാണാൻ അയാൾക്ക് കഴിയേണ്ടതുണ്ട്. ചുറ്റുമുള്ളവരിൽ പ്രത്യാശയും പ്രതീക്ഷയും ആത്മവിശ്വാസവും ധൈര്യവും പകർന്നുനൽകാൻ കഴിയുമ്പോഴേ നേതൃത്വം പ്രാപ്തമാണെന്ന് പറയാനാകൂ.

പാണക്കാട് സയ്യിദ് മുഹമ്മദലി ശിഹാബ് തങ്ങളെക്കുറിച്ച് എഴുതാനിരിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിൽ തെളിഞ്ഞുവന്ന ആശയങ്ങളാണ് മുകളിൽ കുറിച്ചിട്ടത്. കഴിഞ്ഞ കാൽനൂറ്റാണ്ടുകാലമായി ഇന്ത്യൻ യൂനിയൻ മുസ്‌ലിംലീഗിന്റെ അമരക്കാരനായി വാഴുന്ന തങ്ങളുടെ നേതൃത്വപരമായ കഴിവും പ്രാപ്തിയും മാറ്റുരക്കുന്നതായിരുന്നു പിന്നിട്ട നാളുകൾ. സമുദായവും സംഘടനയും പ്രതിസന്ധികളെ നേരിട്ട സംഭവബഹുലമായ ഇരുപത്തഞ്ചു വർഷക്കാലം കാറ്റിലും കോളിലും പെടാതെ മുന്നോട്ടുനീങ്ങാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നത് ചെറിയ കാര്യമല്ല. ആഭ്യന്തരമായും ബാഹ്യമായും കടുത്ത വെല്ലുവിളികൾ നേരിടേണ്ടിവന്നപ്പോഴും വ്യക്തമായ ദിശാബോധത്തോടെ സംഘടനയെ നയിക്കാൻ തങ്ങൾക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. സമുദായമാകട്ടെ, ഏറ്റവുമൊടുവിൽ ബാബരി തകർച്ചയുടെ ദുരന്തം വരെ എത്തിയ അതിസങ്കീർണമായ സാഹചര്യത്തിലൂടെയാണ് കടന്നുപോന്നത്. മുസ്‌ലിം സമൂഹത്തിൽ തീവ്രവാദം തലപൊക്കാനിടയായ കടുത്ത പ്രതിസന്ധിഘട്ടത്തിലും പക്വമായും സമചിത്തതയോടെയും തന്റെ സംഘടനയെ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോകാൻ സാധിച്ചുവെന്നതാണ് സയ്യിദ് മുഹമ്മദലി ശിഹാബിന്റെ മഹത്വം. ഒരിക്കലും അപക്വമായ ഒരു വാക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാവിൽനിന്നുതിർന്നില്ല. വളരെ കുറച്ചേ അദ്ദേഹം സംസാരിച്ചുള്ളൂ. അളന്ന് മുറിച്ച വാക്കുകളായിരുന്നു അവ.

എതിരാളികൾ തന്നെ തേജോവധം ചെയ്യാനൊരുമ്പെട്ടപ്പോഴും അപവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞുപരത്തിയപ്പോഴും എല്ലാ പ്രതികരണവും ഒരു ചെറുപുഞ്ചിരിയിൽ ഒതുക്കി മൗനം പാലിക്കുകയാണദ്ദേഹം ചെയ്തത്. മുസ്‌ലിം ലീഗ് കടുത്ത പ്രതിസന്ധിയെ നേരിട്ട സന്ദർഭങ്ങളിൽ സന്ദർഭത്തിനൊത്തുയർന്ന് അതിനെ നയിക്കാനും സഹപ്രവർത്തകരെ ഒരുമിച്ചു നിർത്താനും തങ്ങൾ കാണിച്ച മിടുക്ക് ചരിത്രത്തിന്റെ ഭാഗമാണിന്ന്.

സമുദായത്തിലെ ഒരു സംഘടനയുടെ നേതാവ് എന്നതായിരുന്നില്ല തങ്ങളുടെ നിലപാട്. സമുദായത്തിന്റെതന്നെ നേതാവ് എന്ന നിലക്കാണ് അദ്ദേഹം ഓരോ ചുവടും മുന്നോട്ടുവെച്ചത്. സമുദായം പ്രതിസന്ധികളെ അഭിമുഖീകരിച്ചപ്പോൾ വ്യക്തമായ ദിശാബോധത്തോടെ മാർഗനിർദേശം നൽകാൻ അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടുവരികയുണ്ടായി. മുസ്‌ലിം ഐക്യത്തിനുവേണ്ടി നടത്തപ്പെട്ട ശ്രമങ്ങളിൽ മുസ്‌ലിം ലീഗും അതിന്റെ നേതാവ് എന്ന നിലക്ക് സയ്യിദ് മുഹമ്മദലി ശിഹാബും വഹിച്ച പങ്ക് അഭിനന്ദനാർഹമാണ്. ഏറ്റവുമൊടുവിൽ മുസ്‌ലിം ഐക്യത്തിനുവേണ്ടി രംഗത്തുവന്ന മുസ്‌ലിം സൗഹൃദവേദിയുടെ രൂപീകരണത്തിലും അതിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ നാളിതുവരെ നടന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളിലും തങ്ങൾ സവിശേഷതാൽപര്യം പ്രകടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിലെ ഭൂരിപക്ഷത്തെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന സുന്നി പണ്ഡിതന്മാരെ നദ്‌വത്തുൽ മുജാഹിദീൻ, ജമാഅത്തെ ഇസ്‌ലാമി തുടങ്ങിയ സംഘടനകളുടെ നേതാക്കന്മാരോടൊപ്പം ഒരു വേദിയിൽ അണിനിരത്തി മുസ്‌ലിം ഐക്യശ്രമങ്ങൾ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുപോകുന്നതിൽ ശിഹാബ് തങ്ങൾ വഹിച്ച നേതൃത്വപരമായ പങ്ക് അനിഷേധ്യമാണ്.

ഒരുവേള സയ്യിദ് മുഹമ്മദലി ശിഹാബ് സവിശേഷതാൽപര്യം കാണിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ സൗഹൃദവേദിയുടെ ശ്രമങ്ങൾ ഇന്നത്തെ അവസ്ഥയിലെത്തുമായിരുന്നോ എന്ന് സംശയമാണ്. വിശേഷിച്ചും മാസപ്പിറവിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങളിൽ. കർമശാസ്ത്രപരമായി ഭിന്ന വീക്ഷണങ്ങൾ പുലർത്തുന്ന സംഘടനാ പ്രതിനിധികളെ ഒരുമിച്ചിരുത്തി പ്രശ്നം ചർച്ചചെയ്യാനും സാധ്യമാവുന്നത്ര അടുപ്പിക്കാനും ശിഹാബ് തങ്ങൾ വ്യക്തിപരമായിത്തന്നെ താൽപര്യമെടുക്കുകയുണ്ടായി.

കേരളത്തിൽ മതസൗഹാർദം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കുന്നതിൽ മുസ്‌ലിം ലീഗ് എന്നും സവിശേഷമായ പങ്കാണ് നിർവഹിച്ചുപോന്നത്. ഒരു സമുദായ സംഘടനയെങ്കിലും നാനാത്വത്തിൽ ഏകത്വം എന്ന സെക്യുലർ നിലപാട് ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നതിൽ മുസ്‌ലിം ലീഗും അതിന്റെ അമരക്കാരനും മുൻപന്തിയിൽതന്നെയുണ്ടായിരുന്നു. മലപ്പുറം ജില്ലാ രൂപീകരണത്തെ മിനി പാകിസ്താൻ എന്നു വിളിച്ചാക്ഷേപിക്കുകയും അതിനെതിരിൽ കോലാഹലം കൂട്ടുകയും ചെയ്തവരെ തീർത്തും ഇളിഭ്യരാക്കുന്ന അനുഭവമാണ് പിന്നീടുണ്ടായത്. കേരളത്തിൽ തെക്കും വടക്കും മാറിമാറി വർഗീയ കലാപങ്ങളും രാഷ്ട്രീയ സംഘർഷങ്ങളും അരങ്ങേറിയപ്പോഴും മലപ്പുറം ജില്ല മതസൗഹാർദത്തിന്റെ മക്കയായി ജ്വലിച്ചുനിന്നതാണ് നാം കണ്ടത്. കേരളത്തിലുടനീളം മതസൗഹാർദം നിലനിർത്തുന്നതിൽ ശിഹാബ് തങ്ങളും ലീഗും വഹിച്ച പങ്ക് നിർവിവാദമത്രെ.

സമുദായ സംഘടന എന്നതിലുപരി ഒരു രാഷ്ട്രീയ സംഘടന കൂടിയാണല്ലോ മുസ്‌ലിം ലീഗ്. ഒരു സെക്യുലർ ഘടനയിൽ മതേതര രാഷ്ട്രീയ സംഘടനയുടെ അമരക്കാരനായി നിലകൊള്ളുമ്പോഴും ഇസ്‌ലാമിനെയും ഇസ്‌ലാമിക മൂല്യങ്ങളെയും ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുന്നതിൽ അസ്ഹറിൽനിന്ന് ബിരുദമെടുത്ത ആ പണ്ഡിതൻ മുന്നിൽതന്നെയുണ്ടായിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ ഇരുപത്തഞ്ചുവർഷക്കാലത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൊതു പ്രസംഗങ്ങളും പത്രമാധ്യമങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം എഴുതിയ ലേഖനങ്ങളും ശ്രദ്ധിച്ചാൽ അത് ബോധ്യമാവും.

ജമാഅത്തെ ഇസ്‌ലാമിയും മുസ്‌ലിം ലീഗും തമ്മിൽ പലപ്പോഴും ഇടയേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, അതൊന്നും വ്യക്തിപരമായ ബന്ധങ്ങൾക്ക് ഒരു പോറലുമേൽപിച്ചില്ല എന്നതാണ് സത്യം. സയ്യിദ് മുഹമ്മദലി ശിഹാബുമായി കൂടുതൽ അടുക്കാനിടയായത് ഈ അടുത്ത കാലത്താണ്. ആശയപരമായ ഭിന്നത നിലനിൽക്കെത്തന്നെ വ്യക്തിപരമായി അദ്ദേഹം പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന വിനയവും ആദരവും സവിശേഷം എടുത്തുപറയേണ്ടതുണ്ട്. ■

(റഹീം മേച്ചേരി എഡിറ്റ് ചെയ്ത *കർമവീഥിയിൽ കാൽനൂറ്റാണ്ട്* എന്ന ഉപഹാര ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്ന്)